ئابدۇرەئوپ تەكلىماكانىي

北京市精品课程《察哈台维吾尔语》配套教材之一

One of the Supporting Materials of the Excellent Course of Universities in Beijing——*Chaghatay Uyghur*

ئۇيغۇر ئون ئىككى مۇقامى

维吾尔十二木卡姆歌词研究

تېكىستلىرى ئۈستىدە تەتقىقات

A Study on the Uyghur Twelve Muqam Texts

◎ 阿布都鲁甫·塔克拉玛干尼 / 编著

中央民族大学出版社
مەركىزىي مىللەتلەر ئۇنىۋېرسىتېتى نەشرىياتى
China Minzu University Press

the Excelle … of Chaghatay Uyghur
材之一

ئابدۇرەئوپ تەكلىماكانىي

ئۇيغۇر ئون ئىككى مۇقامى تېكىستلىرى ئۈستىدە تەتقىقات

维吾尔十二木卡姆歌词研究

阿布都鲁甫·塔克拉玛干尼/编著

A Study on the Uyghur Twelve Muqam Texts

By Abduraop Taklimakaniy

江苏工业学院图书馆
藏书章

北方工业大学图书馆
C00154907

中央民族大学出版社
مەركىزىي مىللەتلەر ئۇنىۋېرسىتېتى نەشرىياتى
China Minzu University Press

图书在版编目(CIP)数据

维吾尔十二木卡姆歌词研究/阿布都鲁甫·塔克拉玛干尼编著. -北京:中央民族大学出版社,2009.6

ISBN 978-7-81108-516-7

Ⅰ.维… Ⅱ.阿… Ⅲ.①维吾尔族-民族音乐-研究-中国-维吾尔语(中国少数民族语言) ②维吾尔族-民歌-文学研究-中国-维吾尔语(中国少数民族语言) Ⅳ.J607.215 I207.915

中国版本图书馆 CIP 数据核字(2009)第103370号

维吾尔十二木卡姆歌词研究

作　　者	阿布都鲁甫·塔克拉玛干尼
责任编辑	阿孜古丽·阿布力米提　李　飞
封面设计	布拉格
出 版 者	中央民族大学出版社 北京市海淀区中关村南大街27号　邮编:100081 电话:68472815(发行部)　传真:68932751(发行部) 68932218(总编室)　68932447(办公室)
发 行 者	全国各地新华书店
印 刷 者	北京宏伟双华印刷有限公司
开　　本	787×1092(毫米)　1/16　印张:40
字　　数	920千字
印　　数	1000册
版　　次	2009年6月第1版　2009年6月第1次印刷
书　　号	ISBN 978-7-81108-516-7
定　　价	78.00元

版权所有　翻印必究

本书说明

本教材由维吾尔十二木卡姆歌词的现代维吾尔文转写，释义，对歌词特点的研究，歌词释义的比较研究以及词汇集等共五个部分组成，系 2006 年度北京市高等学校精品课程评选中被评为市级精品课程的《察哈台维吾尔语》课的配套教材之一。作为指定的对比研究教材，主要与中央民族大学维吾尔语言文学系本科生及硕士研究生、博士研究生的《察哈台维吾尔语研究》、《维吾尔文学研究》等课程配套使用。

ئۇيغۇر ئون ئىككى مۇقامى تېكىستلىرىنىڭ ھازىرقى ئۇيغۇرچە ترانسكرىپسىيىسى، يېشىمى، ھەر قايسى مۇقام تېكىستلىرىنىڭ ئەدەبىي ئالاھىدىلىكى، مۇقام تېكىستلىرى يېشىمى ئۈستىدە سېلىشتۇرما تەتقىقات ۋە مۇقام تېكىستلىرى لۇغىتى بولۇپ بەش بۆلەكتىن تەركىب تاپقان بۇ دەرسلىك ، 2006 ـ يىلى بېيجىڭ شەھىرى بويىچە ئالىي مەكتەپلەر ئارا باھالاشتا، سەرخىل دەرس بولۇپ باھالانغان «چاغاتاي ئۇيغۇر تىلى» دەرسىنىڭ مەخسۇس بېكىتىلگەن قوشۇمچە ماتېرىيالى بولۇپ ھېسابلىنىدۇ. شۇنداقلا، ئاساسلىقى مەركىزىي مىللەتلەر ئۇنىۋېرسىتېتى ئۇيغۇر تىل ـ ئەدەبىيات فاكۇلتېتىنىڭ ئاساسىي پەن، ماگىستېر ۋە دوكتور ئاسپىرانت ئوقۇغۇچىلىرى ئۈچۈن تەسىس قىلىنغان «چاغاتاي ئۇيغۇر تىلى تەتقىقاتى» ۋە «ئۇيغۇر ئەدەبىياتى تەتقىقاتى» قاتارلىق دەرسلەردە قوللىنىلىدۇ.

About this book

This book is one of the supporting materials of the course *Chaghatay Uyghur*, which was *the Excellent Course of Universities in Peking* in 2006. This book includes five parts, which are modern Uyghur transcription of the Uyghur Twelve Muqam texts, interpretation of the Uyghur Twelve Muqam texts, a study on the features of the Uyghur Twelve Muqam texts, a comparative study on the interpretation of the Uyghur Twelve Muqam texts and a concise dictionary of the Uyghur Twelve Muqam texts. This book, as designated comparative study material, mainly used with the course *Chaghatay Uyghur Study* and the course *Uyghur Literature Study* for the undergraduate students, graduated students and doctoral students in the Department of Uyghur Language and Literature in Minzu University of China.

此为试读，需要完整PDF请访问： www.ertongbook.com

كىرىش

«ئۇيغۇر ئون ئىككى مۇقامى - پارلاق جۇڭخۇا مەدەنىيەت خەزىنىسىدىكى بىباها گۆھەر، ئەمگەكچان - ئىجادچان ئۇيغۇر خەلقىنىڭ ئەقىل - پاراسىتىنىڭ جەۋھىرى، ئۇيغۇر ھاياتىنىڭ ھەممە تەرەپلىرىنى مۇزىكا تىلى بىلەن بايان قىلىدىغان بەدىئىي قامۇستۇر. ئۇنىڭدا ئۇيغۇر خەلقىنىڭ ھاياتى ۋە گۈزەل مەنىۋىيىتى ، ئىستەك - خاھىشلىرى، تارىخىي رېئاللىق ۋە تۇرمۇش مۇھىتىدىن كېلىپ چىققان مۇھەببەت - نەپرەتلىرى ئىنسان تەپەككۇرىنىڭ مۇزىكا، بەدىئىي ئەدەبىيات ۋە ئۇسسۇل قاتارلىق خىلمۇ - خىل شەكىللىرى بىلەن ئىپادىلەنگەن. مۇزىكىلىق ئىپادە جەھەتتە لىرىكا بىلەن ئېپىكا، نەغمە بىلەن نەزمە گارمونىك ھالدا ئۇيغۇنلاشتۇرۇلغان. مۇنداق مۇزىكا ئەسىرى دۇنيا مىللەتلىرىنىڭ سەنئەت تارىخىدا كەم ئۇچرايدىغان ئالاھىدە ئەسەر بولغاچقا، ‹شەرق مۇزىكا مەدەنىيىتىدىكى مۆجىزە› دەپ تەرىپلەنمەكتە»، « ئۇيغۇر ئون ئىككى مۇقامى كۈيلەر ۋە تېكىستلەردىن ئىبارەت ئىككى ساھەگە بۆلۈنىدۇ »، « ئۇيغۇر ئون ئىككى مۇقامى ئۇيغۇر شېئىرىيىتىنىڭ مۇزىكىلىق ئىپادىسىدۇر. مۇقاملار ئاجايىپ چوڭقۇر مەنىلىك، باي مەزمۇنلۇق، رەڭمۇ - تۈسلۈك، بەدىئىي پاساھەتلىك، يەڭگىل ھەم ئېيتىشقا ئەپلىك كلاسسىك شېئىرلار‹ئاساسەن غەزەللەر›، بېيىت - قوشاقلار بىلەن جانلىنىدۇ. ھەر بىر مۇقامنىڭ ئىككىنچى قىسمى خەلق ئىچىگە كەڭ تارقالغان ئېپىكىلىق داستانلار بىلەن تېخىمۇ يارقىن تۈسكە كىرىپ، تىڭشىغۇچىلارغا سۈزۈك پەلسەپىۋى ۋە دىداكتىكىلىق تېكىستلەر ئارقىلىق يەنىمۇ تەسىرچان ئېستېتىك ھۇزۇر بېغىشلايدۇ. مەشرەپ قىسمىدىكى كۈيلەر كۆپىنچە ئۇيغۇر ئەدەبىياتىدا ئەڭ ئومۇملاشقان بېيىت - قوشاقلار ۋە بۆلارغا ماس كېلىدىغان كلاسسىك شېئىرلار بىلەن ئەۋجىگە كۆتۈرۈلىدۇ - دە، تىڭشىغۇچىلار ئۆزلىرىنى ئۇنتۇغان ھالدا ناخشا - ئۇسۇللار قاينىمىغا شۇڭغۇيدۇ.»، « بىزگىچە يېتىپ كەلگەن تېكىستلەر يەنى مۇقام پېشىۋاسى - ئون ئىككى مۇقامنى ئۆز بوۋىسىدىن ئۆگەنگەن ئەنئەنە بويىچە زامانىمىزغا يەتكۈزگەن مەشھۇر خەلق سەنئەتكارى تۇردى ئاخۇن باغلىغان تېكىستلەر زامان ۋە سورۇنلارنىڭ تاللىشىدىن ئۆتكەن ئاساسىي مەنبەدۇر. بۇ تېكىستلەرنىڭ مەزمۇنى مۇزىكا مەزمۇنىغا، تېكىستلەرنىڭ قۇرۇلمىسى مۇزىكا قۇرۇلمىسىغا، شېئىرىي ۋەزنلىرى كۈيلەر ۋەزنلىرىگە ئۇيغۇن كېلىدۇ. »، « ئون ئىككى مۇقام 16 - ئەسىردە رەتلەنگەن چېغىدا، مۇقام كۈيلىرى شۇ زامانغىچە ئۆتكەن كلاسسىكلارنىڭ شېئىرلىرىغا ياكى خەلق داستانلىرىغا باغلانغان بولۇشى تەبىئىي. » (قاراڭ: تۆمۈر داۋامەت: 12 توملۇق ‹ ئۇيغۇر ئون ئىككى مۇقامى ›، ‹كىرىش سۆز› قىسمى، 1997- يىل، جۇڭگو قامۇس نەشرىياتى نەشرى).

مۆھتەرەم پېشقەدەم رەھبىرىمىز تۆمۈر داۋامەت ئاكا باش تەھرىرلىكىدە ھازىرلىنىپ، 1997 - يىلى جۇڭگو قامۇس نەشرىياتى تەرىپىدىن نەشر قىلىنغان 13 توملۇق گىگانت ئەسەر « ئۇيغۇر ئون ئىككى مۇقامى » مۇبارەك مۇقاملىرىمىزنىڭ ئاھاڭلىرىنى قايتىدىن رەتلەپ، نوتىغا ئېلىپ، تېكىستلىرىنى مۇقىملاشتۇرۇپ بەرگەنلىكى شاراپىتى بىلەن، ئۇيغۇر ئون ئىككى مۇقامى تەتقىقاتى تارىخىدىكى ئابىدە خاراكتېرلىك بۈيۈك ئەمگەك ھېسابلىنىدۇ، ئەلۋەتتە. بۇندىن باشقا، 2005 - يىل 5 - ئايدا، بېيجىڭ مىللەتلەر نەشرىياتى تەرىپىدىن نەشر قىلىنغان « چاغاتاي ئۇيغۇر ئەدەبىياتى جەۋھەرلىرىدىن - ئەسلىي يېزىلىشى بىلەن ئۇيغۇر ئون ئىككى مۇقامى تېكىستلىرى » نامىلىق ئەسەر ئۇيغۇر ئون ئىككى مۇقامى تېكىستلىرى بويىچە بۇ چاغقىچە ئېلان قىلىنغان

ئەسىرلەردە، يالغۇز ترانسكرىپسىيىسىلا (ئوقۇلۇشىلا) بار، ئەمما ئەسلىي يېزىلىشى يوق بولۇشتەك كەمتۈكلۈككە خاتىمە بېرىپ، ئۇيغۇر ئون ئىككى مۇقامى تېكىستولوگىيىسىنىڭ يېپيېڭى بىر تارىخىي دەۋرىنى ئاچقان نادىر ئەسەر بولۇپ سانىلىدۇ. ئەمدى، قولىڭىزدىكى «ئۇيغۇر ئون ئىككى مۇقامى تېكىستلىرى ئۈستىدە تەتقىقات» ناملىق بۇ كىتاب بولسا، ئاشۇ « چاغاتاي ئۇيغۇر ئەدەبىياتى جەۋھەرلىرىدىن - ئەسلىي يېزىلىشى بىلەن ئۇيغۇر ئون ئىككى مۇقامى تېكىستلىرى » ناملىق يىرىك ئەسەردىن كېيىن مەيدانغا كەلگەن، مەخسۇس ئۇيغۇر ئون ئىككى مۇقامى تېكىستلىرى تەتقىقاتىغا ئالىق خاس ئەسەردۇر.

بۇ ئەسەردە، ئالدى بىلەن، مەزكۇر « چاغاتاي ئۇيغۇر ئەدەبىياتى جەۋھەرلىرىدىن - ئەسلىي يېزىلىشى بىلەن ئۇيغۇر ئون ئىككى مۇقامى تېكىستلىرى » ناملىق كىتابتا بېرىلگەن ئۇيغۇر ئون ئىككى مۇقامى تېكىستلىرىنىڭ ھازىرقى ئۇيغۇرچە ترانسكرىپسىيىسى بىلەن يېشىمى كۆچۈرۈپ بېرىلدى. ئارقىدىن، ھەربىر مۇقام تېكىستىنىڭ ئەدەبىي ئالاھىدىلىكى «ئومۇمىيەتلىك ئالاھىدىلىك» ۋە «خاس ئالاھىدىلىك» دېگەن كىچىك ماۋزۇ ئاستىدا مېغىزلىق قىلىپ، شەرھلەپ ئۆتۈلدى. ئاندىن، ھەر بىر مۇقام تېكىستىنىڭ يېشىمى ئۈستىدە، ئەمەلىي مىساللىق ئەدەبىي مۇلاھىزە يۈرگۈزۈلدى. ئاندىن، ئۇيغۇر ئون ئىككى مۇقامى تېكىستلىرى سوستاۋىدىكى يېشىمى ئايرىم ئىزاھلىنىشقا تېگىشلىك بولغان سۆزلەملەر ئايرىپ چىقىلىپ، ئېلىپبە تەرتىپى بويىچە رەتلىك تىزىلغان ھالدا، ئەمەلىي مىساللار بىلەن ئىزاھلاپ چىقىلدى.

مېنىڭ تەتقىقاتىمچە، يەرلىك مۇقام تېكىستلىرىنىمۇ ئۆز ئىچىگە ئالغان ئۇيغۇر مۇقامى تېكىستلىرى بىر بىپايان دېڭىزدۇركى، ئۇنىڭدىكى ھەربىر سۆز، ھەربىر كەلىمە بەجايىكى قىممەتباھا مەرۋايىت - ئۈنچىلەردۇر. ئۇيغۇر ئون ئىككى مۇقامى تېكىستشۇناسلىق تەتقىقاتى بىر پۈتۈن مۇقامشۇناسلىق تەتقىقاتىنىڭ كەم بولسا بولمايدىغان بىر قانىتىدۇر. ھالبۇكى، 2005 - يىلى، دۇنيا بىرلەشكەن دۆلەتلەر تەشكىلاتى پەن - مائارىپ ئورگىنى تەرىپىدىن "ئىنسانىيەتنىڭ غەيرىي ماددىي مىراسى" دەپ دەپتەرگە ئېلىنغانلىقى شاراپىتىدىن، ئەدىبلەر، سەنئەتچىلەر ۋە مۇزىكانتلارنىڭ زوق - شوق بىلەن تەتقىق قىلىش نۇقتىسىغا ئايلانغان ئۇيغۇر ئون ئىككى مۇقامى تەتقىقاتىدا، مۇقام تېكىستلىرىنىڭ تەتقىقاتىمۇ كۈي - ئاھاڭ تەتقىقاتى بىلەن تەڭ قەدەمدە تەرەققىي قىلىشى لازىمدۇر.

دەرۋەقە، ئۇيغۇر مۇقام تېكىستلىرى بىپايان بىر ئىلىم دېڭىزى ئىكەن، ئۇنىڭغا ئالىق خاس تەتقىقاتنى بىر - ئىككى كىتاب بىلەن تۈگەتكىلى بولمايدۇ، ئەلۋەتتە. ئەمما، «ئۇيغۇر ئون ئىككى مۇقامى تېكىستلىرى ئۈستىدە تەتقىقات» ناملىق بۇ كىتاب ئۆزىنىڭ باشلامچى ئەمگەك بولۇش قىممىتى ۋە ئەھمىيىتى بىلەن، ھەمپىكىر، ھەمنەپەس كەسپداشلىرىمىزنىڭ ۋە مۇقام ئاشىنالىرى بولمىش قېرىنداشلىرىمىزنىڭ دەرمەھەللىك تەشنالىقىنى قاندۇرۇشتا، شۇنداقلا ئۇلارنىڭ چوڭقۇرلاپ تەتقىق قىلىش جەريانىدىكى ئىستەك ھاجىتىنى راۋا قىلىشتا، ئۆزىنىڭ تېگىشلىك تۆھپىسىنى قوشالايدۇ، دەپ ئىشىنىمەن.

پروفېسسور، دوكتور

ئابدۇرەئوپ پولات تەكلىماكانى

2008 - يىل (دۇنيا مەھمۇد كاشغەرىي يىلى) 9 - ئىيۇن، بېيجىڭ.

ئەسەردە قوللىنىلغان قىسقارتىلمىلار

ئە ئۇ م ت	«ئەسلىي يېزىلىشى بىلەن ئۇيغۇر ئون ئىككى مۇقامى تېكىستلىرى»
ئە. يېشىم	13 توملۇق «ئۇيغۇر ئون ئىككى مۇقامى» دا بېرىلگەن يېشىم
ت	تۈزىتىلگىنى
ت س	تۈزىتىش سەۋەبى
ب	بەت
يۇ ئە	يۇقىرىقى ئەسەر
ق	قاراڭ
ك	كۆچمە مەنە
چ ئۇ ل	«چاغاتاي ئۇيغۇر تىلىنىڭ ئىزاھلىق لۇغىتى»

مۇندەرىجە

كىرىش .... 1 ـ بەت
ئەسەردە قوللىنىلغان قىسقارتىلمىلار .... 1 ـ بەت
بىرىنچى باب
راك مۇقامىنىڭ تېكىستى .... 1 ـ بەت
راك مۇقامىنىڭ تېكىست ئالاھىدىلىكلىرى .... 30 ـ بەت
راك مۇقامى تېكىستىنىڭ يېشمى ئۈستىدە تەلقىنلىق مۇلاھىزە .... 38 ـ بەت
ئىككىنچى باب
چەببەيات مۇقامىنىڭ تېكىستى .... 43 ـ بەت
چەببەيات مۇقامىنىڭ تېكىست ئالاھىدىلىكلىرى .... 67 ـ بەت
چەببەيات مۇقامى تېكىستىنىڭ يېشمى ئۈستىدە تەلقىنلىق مۇلاھىزە .... 77 ـ بەت
ئۈچىنچى باب
سەگاھ مۇقامىنىڭ تېكىستى .... 83 ـ بەت
سەگاھ مۇقامىنىڭ تېكىست ئالاھىدىلىكلىرى .... 102 ـ بەت
سەگاھ مۇقامى تېكىستىنىڭ يېشمى ئۈستىدە تەلقىنلىق مۇلاھىزە .... 109 ـ بەت
تۆرتىنچى باب
چەھارگاھ مۇقامىنىڭ تېكىستى .... 115 ـ بەت
چەھارگاھ مۇقامىنىڭ تېكىست ئالاھىدىلىكلىرى .... 133 ـ بەت
چەھارگاھ مۇقامى تېكىستىنىڭ يېشمى ئۈستىدە تەلقىنلىق مۇلاھىزە .... 141 ـ بەت
بەشىنچى باب
پەنجگاھ مۇقامىنىڭ تېكىستى .... 147 ـ بەت
پەنجگاھ مۇقامىنىڭ تېكىست ئالاھىدىلىكلىرى .... 174 ـ بەت
پەنجگاھ مۇقامى تېكىستىنىڭ يېشمى ئۈستىدە تەلقىنلىق مۇلاھىزە .... 183 ـ بەت
ئالتىنچى باب
ئۆزھال مۇقامىنىڭ تېكىستى .... 197 ـ بەت
ئۆزھال مۇقامىنىڭ تېكىست ئالاھىدىلىكلىرى .... 218 ـ بەت
ئۆزھال مۇقامى تېكىستىنىڭ يېشمى ئۈستىدە تەلقىنلىق مۇلاھىزە .... 226 ـ بەت
يەتتىنچى باب
ئەجەم مۇقامىنىڭ تېكىستى .... 232 ـ بەت
ئەجەم مۇقامىنىڭ تېكىست ئالاھىدىلىكلىرى .... 250 ـ بەت
ئەجەم مۇقامى تېكىستىنىڭ يېشمى ئۈستىدە تەلقىنلىق مۇلاھىزە .... 259 ـ بەت
سەككىزىنچى باب
ئۇششاق مۇقامىنىڭ تېكىستى .... 270 ـ بەت
ئۇششاق مۇقامىنىڭ تېكىست ئالاھىدىلىكلىرى .... 296 ـ بەت

ئۇششاق مۇقامى تېكىستىنىڭ يېشىمى ئۈستىدە تەلقىنلىق مۇلاھىزە ....304- بەت
توققۇزىنچى باب
بايات مۇقامىنىڭ تېكىستى .... 315- بەت
بايات مۇقامىنىڭ تېكىست ئالاھىدىلىكلىرى .... 333- بەت
بايات مۇقامى تېكىستىنىڭ يېشىمى ئۈستىدە تەلقىنلىق مۇلاھىزە .... 340- بەت
ئونىنچى باب
نەۋا مۇقامىنىڭ تېكىستى .... 352- بەت
نەۋا مۇقامىنىڭ تېكىست ئالاھىدىلىكلىرى .... 370- بەت
نەۋا مۇقامى تېكىستىنىڭ يېشىمى ئۈستىدە تەلقىنلىق مۇلاھىزە .... 378- بەت
ئون بىرىنچى باب
مۇشاۋەرەك مۇقامىنىڭ تېكىستى .... 387- بەت
مۇشاۋەرەك مۇقامىنىڭ تېكىست ئالاھىدىلىكلىرى........................ 407- بەت
مۇشاۋەرەك مۇقامى تېكىستىنىڭ يېشىمى ئۈستىدە تەلقىنلىق مۇلاھىزە ....414- بەت
ئون ئىككىنچى باب
ئىراق مۇقامىنىڭ تېكىستى .... 424- بەت
ئىراق مۇقامىنىڭ تېكىست ئالاھىدىلىكلىرى..............................448- بەت
ئىراق مۇقامى تېكىستىنىڭ يېشىمى ئۈستىدە تەلقىنلىق مۇلاھىزە ....459- بەت
ئۇيغۇر ئون ئىككى مۇقامى تېكىستىنىڭ قىسقىچە لۇغىتى .... 474- بەت
ئا .... 474- بەت
ئە .... 481- بەت
ب ....492- بەت
پ ....501- بەت
ت ....506- بەت
ج ....514- بەت
چ .... 519- بەت
خ ....525- بەت
د ....533- بەت
ر ....544- بەت
ز ....548- بەت
ژ ....553- بەت
س ....554- بەت
ش ....566- بەت
غ ....570- بەت
ف ....573- بەت
ق ....577- بەت
ك ....580- بەت
گ ....587- بەت
ل ....589- بەت
م ....591- بەت

ن .... 604 ـ بەت
ھ .... 612 ـ بەت
ئو .... 618 ـ بەت
ئۇ .... 619 ـ بەت
ئۆ .... 620 ـ بەت
ئۈ .... 621 ـ بەت
ۋ .... 622 ـ بەت
ئى .... 624 ـ بەت
ي .... 628 ـ بەت
خاتىمە .... 631 ـ بەت
پايدىلانمىلار .... 632 ـ بەت

此为试读,需要完整PDF请访问: www.ertongbook.com

Contents

Preface..........1
Abbreviations..........1
Chapter One
Texts of the Rak Muqam..........1
Features of the Rak Muqam text..........30
The descriptive comments on the interpretation of the Rak Muqam text..........38
Chapter Two
Texts of the Cebbeyat Muqam..........43
Features of the Cebbeyat Muqam text..........67
The descriptive comments on the interpretation of the Cebbeyat Muqam text..........77
Chapter Three
Texts of the Segah Muqam..........83
Features of the Segah Muqam text..........102
The descriptive comments on the interpretation of the Segah Muqam text..........109
Chapter Four
Texts of the Chehargah Muqam..........115
Features of the Cehargah Muqam text..........133
The descriptive comments on the interpretation of the Cehargah Muqam text..........141
Chapter Five
Texts of the Penjgah Muqam..........147
Features of the Penjgah Muqam text..........174
The descriptive comments on the interpretation of the Penjgah Muqam text..........183
Chapter Six
Texts of the Ozhal Muqam..........197
Features of the Muqam text..........218
The descriptive comments on the interpretation of the Ozhal Muqam text..........226
Chapter Seven
Texts of the Ejem Muqam..........232
Features of the Ejem Muqam text..........250
The descriptive comments on the interpretation of the Ejem Muqam text..........259
Chapter Eight
Texts of the Oshshaq Muqam..........270
Features of the Oshshaq Muqam text..........296

The descriptive comments on the interpretation of the Oshshaq Muqam text..............304

Chapter Nine

Texts of the Bayat Muqam..315
Features of the Bayat Muqam text...333
The descriptive comments on the interpretation of the Bayat Muqam text.................340

Chapter Ten

Texts of the Newa Muqam..352
Features of the Newa Muqam text...370
The descriptive comments on the interpretation of the Newa Muqam text.................378

Chapter Eleven

Texts of the Mushawerek Muqam...387
Features of the Mushawerek Muqam text..407
The descriptive comments on the interpretation of the Mushawerek Muqam text........414

Chapter Twelve

Texts of the Iraq Muqam..424
Features of the Muqam text...448
The descriptive comments on the interpretation of the Iraq Muqam text....................459
A Concise Dictionary of the Uyghur Twelve Muqam texts..474
ئا...474
ئە...481
ب...492
پ...501
ت...506
ج...514
چ...519
خ...525
د...533
ر...544
ز...548
ژ...553
س...554
ش...566
غ...570
ف...573
ق...577
ك...580
گ...587
ل...589
م...591

ن......604
ه......612
ئو......618
ئۇ......619
ئۆ......620
ئۈ......621
ۋ......622
ئى......624
ي......628
Postscript......631
References......632

بىرىنچى باب

راك مۇقامىنىڭ تېكىستى

(ترانسكرىپسىيە ۋە يېشىم)

چوڭ نەغمە

مۇقەددىمە

1 ـ سەتارىم تارىغا جان رىشتەسىدىن تار ئەشىپ سالسام،
ئانىڭكىم نالەسىدىن بىنەۋانىڭ كۆڭلىنى ئالسام.

يېشىمى: ساتارىمغا جېنىمنىڭ رىشتىسىدىن تار ئېشىپ سالسام، ئۇنىڭ نالە ـ ناۋاسى بىلەن يوقسۇلنىڭ كۆڭلىنى ئالسام.

2 ـ مەقام ئالىپ مەقام ئىچرە مەقامنى دىلغا جاھ قىلسام،
مۇھەببەت كويىغا سالسا ئانىڭ ئالدىدا مەن چالسام.

مۇقام ئىچىدىن ئورۇن ئېلىپ، مۇقامنى دىلىمغا جايلاشتۇرسام؛ تەقدىر مېنى مۇھەببەت كويىغا سالسا، مەن ئۇ جانانىنىڭ ئالدىدا چالسام.

3 ـ مەقاملارنىڭ ئاتاسىنى ھۇسەينىيۇ، ئەجەم دەرلەر،
بۇلاردىن يۇقارىكىم پەردەئى بەيادىنى چالسام.

«ھۇسەينىي» بىلەن « ئەجەم » نى مۇقاملارنىڭ ئاتىسى دېيىشىدۇ، مەن ئۇلارنىڭمۇ يۇقىرىسى بولغان « بەياد » پەدىسىگە چالسام.

4 ـ بەيادى ھەق تەئالا يادىدا چالسام پەيا ـ پەيكىم،
كۆڭۈللەر بىنەۋا بولغانىنى بىلسەم نەۋا چالسام.

ئاللاھنى يادلاپ، ئۈزۈلدۈرمەي « بەياد » چالسام، باغرى ئېزىلگەنلەرنى كۆرسەم «نەۋا» نى چالسام.

5 ـ ئارالاپ چالسام ئۇششاقنى، غەزەلنى راكغا يەتكۈزسەم،
شەبىستانۇ سەھەرلەردە مۇشاۋەرەك، پەنجگاھ چالسام.

«راك» نى ئەۋجىگە يەتكۈزۈپ، « ئۇششاق »نىمۇ ئارىلاپ چالسام. «مۇشاۋەرەك»، «پەنجگاھ»نى ئەتىگەن ـ ئاخشاملىرى چالسام.

6 ـ ئىراقۇ چەببەيات، ئۆزھالدا فەيزىكىم يەتەر بولسا،
تىلەپ خۇرشىدى ۋەسلىن سۇبھى دەمدە چەھارگاھ چالسام.

ئەگەر « ئىراق »، « چەببەيات » ۋە « ئۆز هال » دىن پەيزى يەتسە (كۇپايە قىلسا)، سەھەر پەيتىدە قۇياشنىڭ ۋىسالىنى تىلەپ « چەھارگاھ » چالسام.

7 ـ يەتىپ ۋەسلىگە ھەممەتنىڭ جۇدالىق تاغىدىن ئۆتسەم،
ئىچىپ ۋەسلىڭ شەرابىدىن قىلىپ تەڭكەش سەگاھ چالسام.
يۈكسەك نىيىتىمنى ئەمەلگە ئاشۇرۇپ،جۇدالىق تېغىدىن ئۆتسەم، ۋىسالىڭ شارابىنى ئىچىپ، ئۇنىڭغا « سەگاھ » نى تەڭكەش قىلسام.

8 ـ كەل،ئەي مەشرەب، قەدەھ سۇنغىل بولايىن مەستى مۇستەغرەق،
بىر ئەلگە كاسەئى تەنبۇر، بىرىگە جامى مەي ئالسام.
ـ مەشرەب.
كەل، ئەي مەشرەب، قەدەھ تۇتقىن ، غەرق مەست بولاي: بىر قولۇمغا تەنبۇرنى، بىر قولۇمغا بولسا، مەيگە تولغان جامنى ئالسام دەيمەن.

ۋەزنى ئايرىمىسى
بەھرى ھەزەجى مۇسەممەنى سالىم
مەفائىيلۇن مەفائىيلۇن مەفائىيلۇن مەفائىيلۇن

v – – –   v – – –   v – – –   v – – –

بىرىنچى تەئەززە

1 ـ ئەشرەقەت مىن ئەكسى شەمسىل كەئسى ئەنۋارۇل ھۇدا،
يار ئەكسىن مەيدە كۆر، دەپ جامدىن چىقتى سەدا.
قەدەھتىكى (شارابقا چۈشكەن) قۇياش شولىسىدىن ھىدايەت نۇرى چاقنىدى، جامدىن: « يارنىڭ شولىسىنى شارابتا كۆرگىن » دېگەن سادا چىقتى.

2ـ غەير نەقشىدىن كۆڭۈل جامىدا بولسا زەنگى غەم،
يوقتۇر ئەي ساقىي، مەيى ۋەھدەت مەسەللىك غەمزەدا.
كۆڭۈل جامىدا غەيرىي تەسەۋۋۇردىن غەمنىڭ غەشلىكى پەيدا بولسا، ئەي ساقىي، بۇنىڭغا ۋەھدەت شارابىدەك تازىلىغۇچى يوق.

3ـ ئەي، خۇش ئول مەيكىم،ئاڭا زەرف ئولسا بىر سىنغان سوفال،
جام ئۇلۇر گىيتىنەما جەمشىد، ئانى ئىچكەن گەدا.
ئەي، مەي شۇنداق ياخشى نەرسىكى، ئۇ قۇيۇلغان قاچا بىر سۇنۇق ساپال بولسىمۇ، كىشىنى جەمشىد تىلەپ ئىچكەن « گىيتىنەما » (جاھاننى كۆرسەتكۈچى) جامى ھېس قىلدۇرىدۇ.
4ـ جامى مەي گەر ئۆيلەدۇر، ئول جام ئۈچۈن قىلماق بولۇر،
يۈز جەھان ھەر دەم نىسار، ئول مەي ئۈچۈن مىڭ جان فىدا.

شاراب جامى ئاشۇنداق نەرسە ئىكەن، بۇ ھالدا، جام ئۇچۇن ھەر نەپەستە يۈز جاھاننى چاچقۇ قىلسا، شاراب ئۇچۇن مىڭ جاننى پىدا قىلسا ئەرزىيدۇ.

5ـ دەير ئارا ھۇش ئەھلى رۇسۋا بولغالى، ئەي مۇغبەچە،
جامى مەي تۇتساڭ مەنى دىۋانەدىن قىل ئىبتىدا.

ھۇشى بار ئادەملەر مەيخانىغا رەسۋا بولۇشقا كېلىدۇ، ئەي مەيخانا خىزمەتچىسى، شاراب جامىنى تۇتساڭ، مەن مەجنۇندىن باشلا.

6ـ تاكى ئول مەيدىن كۆڭۈل جامىدا بولغاچ جىلۋەگەر،
چېھرەئى مەقسۇدى مەھۋ ئولغاي ھەم ئول دەم مائەدا.

ئاشۇ كۆڭۈل جامىدىكى شارابتا مەقسەت چېھرىسى جىلۋىلەنگەنسېرى نازۇ نېمەت دېگەنلەر بىر ياقتا قالىدۇ.

7ـ ۋەھدەتى بولغاي مۇيەسسەر مەي بىلە جام ئىچرەكىم،
جامۇ مەي لەفزىن دەگەن بىر ئىسم ئىلە قىلغاي ئەدا.

ۋەھدەت (بىرلىك)كە مەي ۋە جام بىلەنلا ئېرىشىش مۇمكىن، شۇڭا « مەي » ۋە « جام » دېگەن سۆزلەر ئادەتتە، « جامۇمەي » دەپ بىرلا ئىسىم بىلەن ئىپادە قىلىنىدۇ.

8ـ سەن گۇمان قىلغاندىن ئۆزگە جامۇ مەي مەۋجۇد ئەرۇر،
بىلمەيىن نەفى ئەتمە بۇ مەيخانە ئەھلىن، زاھىدا.

سەن تەسەۋۋۇر قىلغان نەرسىلەردىن باشقا، « جام » ۋە « شاراب » دېگەنلەرمۇ ئەسلىدىن مەۋجۇت، ئەي زاھىد، بۇنى بىلمەي تۇرۇپ، ئىچەرمەنلەرنى چەكلەپ قوغلاپ يۈرمە.

بىرىنچى تەئەززە چۇشۇرگىسى

9ـ تەشنەلەب ئولما نەۋائىي، چۇن ئەزەل ساقىيسىدىن،
« ئىشرەبۇ يا ئەييۇھەل ـ ئەتشان » كەلۇر ھەر دەم نىدا.

ـ نەۋائىي.

ئەي نەۋائىي، چاڭقاپ يۈرمە، تەقدىر ساقىيسىدىن:« ئەي تەشنالار، ئىچىڭلار! » دېگەن نىدا ھەر دەم كېلىپ تۇرىدۇ.

ۋەزىن ئايرىمىسى
بەھرى رەمەلى مۇسەممەنى مەھزۇف
فائىلاتۇن فائىلاتۇن فائىلاتۇن فائىلۇن

ـv ـ   ـ ـ v ـ   ـ ـ v ـ   ـ ـ v ـ

此为试读，需要完整PDF请访问： www.ertongbook.com